

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ (НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ)

У роботі аналізуються представлені в юридичній літературі науково-методологічні підходи до дослідження правового регулювання міграційних відносин в Україні. Констатується, що жоден з існуючих науково-методологічних підходів не розкриває в повному обсязі специфіку правового регулювання міграційних відносин, проте створює сприятливі умови для виникнення численних суперечливих висновків, підходів і концепцій. Піддаються критичному аналізу думки вчених щодо місця міграційного права серед елементів системи права України та розкриваються помилки в методології дослідження правового регулювання міграційних відносин. Аргументується думка, що міграційні відносини є предметом адміністративно-правового регулювання, водночас дискусійним залишається питання щодо статусу міграційного права в системі адміністративного права України. У науково-дослідних працях, які присвячені правовому регулюванню міграційних відносин, використовуються чотири основні науково-методичні прийоми: 1) через аналіз змісту нормативно-правових актів, які регулюють міграційні відносини; 2) через характеристику предмета й метода правового регулювання міграційних відносин; 3) через елементи механізму правового регулювання міграційних відносин; 4) через характеристику елементів міграційного правового режиму. На жаль, отримані при цьому результати є суперечливими за змістом та не завжди переконливими.

Зазначається, що в дослідженнях правового регулювання міграційних відносин спостерігаються дві крайності. Перша пов'язана з теоретизуванням проблем міграційно-правового регулювання, коли за теоретичними конструкціями іноді не бачать проблем практично-прикладного характеру. Тобто йдеться про спроби деяких учених обґрунтувати необхідність виділення в системі права України такої самостійної галузі права, як міграційне право, про штучний відрив від конституційних або адміністративних правовідносин так званих міграційних правовідносин тощо. При цьому вчені іноді не помічають свій згубний і руйнівний вплив на систему національного права, оскільки дроблення права на більш дрібні елементи завжди призводить до протиріч між ними, а в підсумку може призвести до втрати системою права України своєї основної ознаки – системності. Друга крайність у дослідженнях міграційних процесів в Україні полягає в аналізі емпіричних даних у сфері міграції без застосування загальних теоретичних підходів. Тобто висновки й рекомендації щодо поліпшення чинного міграційного законодавства робляться виключно на підставі аналізу статистичних даних без залучення теоретичних знань. Справді, наука про міграцію без практики є мертвою, адже наука загалом виникла та існує для вирішення проблем, що виникають на практиці. Водночас не варто забувати, що практика без науки є сліпою, а тому розвиток міграційного законодавства та поліпшення діяльності суб'єктів, що реалізують державну міграційну політику, є неможливими без напрацювання й систематизації наукових знань про міграцію, міграційні процеси та міграційні відносини.

Ключові слова: правове регулювання, міграційні відносини, адміністративно-правове регулювання міграційних відносин, науково-методологічні підходи.

**Миколенко
Олександр Іванович,**
завідувач кафедри
адміністративного
та господарського права
Одеського національного
університету
імені І. І. Мечникова,
доктор юридичних наук,
професор

**Баламуш
Мар'яна Анатоліївна,**
старший викладач
кафедри
адміністративного та
господарського права
Одеського національного
університету
імені І. І. Мечникова,
кандидат юридичних наук

1. Вступ

Упродовж останніх десятиліть міграція набула ознак глобальної проблеми сучасності (Супруновський, 2015), тому сьогодні питання регулювання міграційних процесів в Україні є гострим та актуальним. Значні геополітичні зміни, економічна нестабільність, конфлікт на Сході України, а також підписання Угоди про асоціацію та безвізовий режим між Україною та Європейським Союзом вплинули на всі аспекти життя суспільства, у тому числі на міграційні процеси.

Політичні зміни призвели, по-перше, до відтоку українських громадян до країн Східної Європи; по-друге, до зменшення запитів на отримання правового статусу біженця та осіб, які потребують додаткового захисту на території України; по-третє, до закріплення за Україною неофіційного статусу країни-транзитера.

Зазвичай нормативно-правове регулювання міграційних процесів в Україні здійснюється як реакція на негативні наслідки, які вже настали з причини відсутності належного профілактичного впливу з боку держави. І все це відбувається на тлі посилення трудової міграції та міграції молоді з метою отримання вищої освіти в європейських країнах.

Попри зазначені проблеми, в Україні досі немає єдиної думки щодо існування в системі права такої самостійної галузі, як міграційне право, відсутнє чітке уявлення про основні напрями державної міграційної політики, є несистематизоване міграційне законодавство та суттєві проблеми в правозастосовній сфері. Причому вирішити ці проблемні питання можна лише в комплексі. Тобто спочатку на базі цілісної теорії про міграцію та міграційну політику можна вдосконалити національне законодавство, а вже систематизоване міграційне законодавство у свою чергу позитивно позначиться як на діяльності уповноважених на те органів, так і на реалізації прав і свобод фізичних осіб у цій сфері.

У системі права України, яка розвивається сьогодні під впливом євроінтеграційних процесів, відбуваються зміни, що суттєво впливають на її структурний поділ та позначаються на процесах формування категоріального апарату юридичної науки. Ці зміни торкаються також міграційно-правового регулювання.

У зв'язку із цим вважаємо за доцільне розкрити зміст основних науково-методологічних підходів до визначен-

ня місця міграційного права в системі права України та особливостей правового регулювання міграційних відносин в Україні.

Окремі аспекти національного правового регулювання міграційних відносин в Україні розглянуто в працях В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, Д.В. Голобородька, В.М. Гаращука, І.П. Голосніченка, С.В. Ківалова, Т.О. Коломоєць, О.В. Кузьменко, Р.С. Мельника, Т.П. Мінки, В.І. Палько, С.С. Саїва, В.М. Снігур, Н.І. Цекалової та багатьох інших вітчизняних науковців.

Водночас розгалужена система науково-методологічних підходів, які використовуються науковцями під час дослідження особливостей правового регулювання міграційних відносин в Україні, зумовлює численні суперечливі висновки щодо місця та значення міграційного права серед елементів системи права України. Це свідчить також про певні проблеми методології юридичної науки загалом, адже замість узгодження й систематизації розрізнених знань про право сучасна методологія юридичної науки орієнтована переважно на отримання нових знань про право, що є позитивним для розвитку юридичної науки в майбутньому, проте негативно позначається на її методологічних властивостях саме тут і зараз.

Наведеним зумовлюється мета статті – комплексний аналіз основних науково-методологічних підходів до дослідження правового регулювання міграційних відносин в Україні.

2. Феномен «правове регулювання» в юридичній науці та способи розкриття його змісту

Перш ніж перейти до аналізу представлених у спеціальній літературі наукових підходів до визначення особливостей правового регулювання міграційних відносин, варто звернути увагу на те, що феномен «правове регулювання» вивчається в науці в різний спосіб. Здавалося б, ідеться про звичайне правове явище, яке вже давно й неодноразово досліджувалося як на загальнотеоретичному, так і на галузевому рівнях. Водночас розкриття його змісту є складним, і не всі здобувачі, які претендують на статус доктора філософії або доктора права, вдало розкривають його сутність у межах представленої науково-дослідної роботи. Наприклад, у назвах науково-дослідних праць та монографій поширене використання термінів «правове забезпечення» чи «державне регулювання», однак при цьому в самих роботах взагалі відсутні думки щодо співвідношення цих понять із поняттям «правове регулювання».

У наукових публікаціях зміст будь-якого правового регулювання (публічно-правового, конституційного, адміністративного тощо) розкривають такими шляхами:

- 1) шляхом перелічення нормативно-правових актів, що регулюють певну групу суспільних відносин, та через аналіз змісту цих нормативно-правових актів. Стосовно цього науково-методологічного підходу вважаємо, що не можна характеристику правового регулювання зводити виключно до переліку та характеристики нормативно-правових актів, адже правове регулювання не є сукупністю нормативно-правових актів;

- 2) через характеристику таких двох важливих категорій теорії права, як предмет і метод правового регулювання. Це найбільш поширений у наукових працях підхід до визначення змісту феномена «правове регулювання». Його завжди використовують під час надання характеристики особливостям галузевого правового

регулювання. Водночас із середини минулого століття, коли предмет і метод правового регулювання були визнані основними критеріями диференціації права на галузі, цей науково-методологічний підхід щодо характеристики правового регулювання постійно піддавався критиці. Зазначалося, що цих двох критеріїв не вистачає не лише для виділення в системі права галузі права, а й для всебічного розкриття специфіки будь-якого галузевого чи підгалузевого правового регулювання. Отже, усебічно розкрити сьогодні специфіку, наприклад, адміністративно-правового регулювання неможливо лише за допомогою предмета та методу адміністративно-правового регулювання. Завжди виникає необхідність звернення до цілей адміністративно-правового регулювання, принципів адміністративного права тощо;

3) через характеристику механізму правового регулювання. При цьому чітко визначених елементів цього механізму не існує. Кожний науковець може виділити свій певний аргументований набір елементів, які, на його думку, розкривають механізм правового регулювання. Цей підхід дає можливість зосередитися не лише на особливостях суспільних відносин, що регулюються, і на правовому інструментарії, який при цьому використовується, а й на суб'єктах відповідних правовідносин та їх правовому статусі. Цей науковий підхід до характеристики правового регулювання найбільш наближений до потреб практики, адже характеристика механізму правового регулювання дає змогу розкрити процес перетворення веління, закріпленого в нормативно-правових актах, на конкретний результат діяльності суб'єктів правозастосування;

4) через характеристику правового режиму. Категорія «правовий режим» є поняттям, яке досить широко використовується в чинному законодавстві, проте так і не знайшло своє чітке змістове наповнення та місце в категоріальному апараті юридичної науки загалом і науки адміністративного права зокрема. Наприклад, ст. 92 Конституції України закріплює, що виключно законами України встановлюється порядок утворення й функціонування вільних та інших спеціальних зон, які мають економічний чи міграційний режим, відмінний від загального. Сьогодні намагаються розкрити специфіку правового регулювання через характеристику елементів, що складають зміст правового режиму (С.С. Алексєєв, М.А. Баламуш, Т.П. Мінка та інші вчені), однак при цьому є розбіжності як у визначенні правового режиму, так і щодо переліку елементів, що становлять його зміст.

Усі наведені вище методологічні підходи більшою чи меншою мірою використовуються також під час дослідження правового регулювання міграційних відносин в Україні. Водночас результати таких досліджень мають суперечливий характер.

3. Характеристика основних науково-методологічних підходів до дослідження адміністративно-правового регулювання міграційних відносин в Україні

Міграційні відносини виникають у зв'язку з переміщенням фізичних осіб у межах одного адміністративно-територіального утворення або між ними. Тобто міграційні відносини охоплюють не тільки сам факт переміщення, а й усі дії, які передують цьому факту (отримання візи, паспортних або виїзних документів тощо). Таким чином, міграційні відносини регулюються сьогодні різними галузями законодавства (конституційним, адміністративним, кримінальним тощо), що створило підґрунтя для дискусій у науковій спільноті стосовно місця міграційного права в системі права України.

Для висвітлення цього питання звернемося до наукових праць, у яких повною мірою відображаються сучасна методологія досліджень системи права України та сучасні підходи до визначення місця міграційного права у вітчизняній системі права.

Більшість науковців зі спеціальності «Адміністративне право і процес», які досліджують правове регулювання суспільних відносин у сфері міграції (наприклад, Т.П. Мінка, В.І. Палько, С.С. Саїв, В.М. Снігур та інші), вважають, що це правове регулювання за своєю суттю є адміністративно-правовим, а тому міграційне право характеризують як правовий інститут адміністративного права України. Водночас є вчені, які намагаються підвищити статус міграційного права в системі права України та аргументують необхідність його визнання як галузі права. Щоправда, кожен із них робить це по-своєму (Баламуш, 2017).

Наприклад, Д.В. Голобородько зазначає, що міграційне право – це нова самостійна галузь національної правової системи зі своїм предметом регулювання, успадкованими від адміністративного права методами регулювання відносин та відверто акцентованими особливостями, що склалися внаслідок глобалізації суспільства. Водночас автор бачить і деякі слабкі сторони своєї концепції. Так, він наголошує на тому, що міграційне право перебуває на перехідній стадії формування: воно вже велике для «штанців» адміністративного права, проте ще не зовсім розкрилося та не набуло всіх особливих рис, які певною мірою характеризують самостійну правову галузь. Тому, на думку вченого, сьогодні особливу увагу необхідно приділити питанням кодифікації міграційного законодавства та комплексним інститутам, які мають міжгалузевий «прикордонний» аспект (Голобородько, 2015).

Якщо простежити за науково-методологічним підходом, що використаний Д.В. Голобородьком, то його можна представити у вигляді такого алгоритму: 1) обґрунтування існування міграційного права як самостійної галузі права за допомогою класичних критеріїв диференціації права на галузі (предмет і метод правового регулювання); 2) факт визнання існування самостійної галузі права автоматично тягне за собою визнання науки міграційного права як галузевої юридичної науки; 3) існування галузевої науки та науковців із цієї тематики дасть змогу поліпшити рівень досліджень у сфері міграції; 4) як наслідок, на підставі наукових рекомендацій будуть суттєво поліпшені національне законодавство та правозастосовна діяльність у міграційній сфері.

Н.І. Цекалова також вважає, що міграційне право являє собою галузь українського права. Однак при цьому вчений уточнює, що адміністративне право сьогодні (з урахуванням теорії поділу права на приватне та публічне) можна розглядати як мегагалузь українського права, а тому в системі особливого адміністративного права можна виділяти певні галузеві утворення, серед яких особливе місце посідає міграційне право (Цекалова, 2016).

Тобто науковець використовує науково-методологічний підхід, який можна представити у вигляді такого алгоритму: 1) обґрунтування недоречності використання в сучасних умовах класичних критеріїв диференціації права на галузі; 2) обґрунтування доцільності використання під час диференціації права теорії поділу права на публічне й приватне; 3) обґрунтування доцільності розгляду адміністративного права не просто як однієї з галузей публічного права України, а як

мегагалузі, яка і є публічним правом в Україні; 4) обґрунтування існування інших публічних галузей права лише в межах системи особливого адміністративного права, оскільки в системі права має бути виділена мінімально необхідна кількість правових утворень.

Вважаємо за доцільне не погодитися з наведеними думками та висловити певні аргументи.

На прикладі міркувань Д.В. Голобородька можна помітити, як проблемні питання та нові виклики, що стоять сьогодні перед юридичною наукою й системою права України, вирішуються за допомогою застарілого інструментарію (методології, категоріального апарату тощо). Не можна вирішувати питання виникнення нової галузі права, якщо не переглянути критерії її диференціації. Ніколи підприємство не стане прибутковим і більш ефективним, якщо в нові корпуси встановити стару техніку. Визнання чи невизнання міграційного права як самостійної галузі права України не вирішує ті проблеми, які існують сьогодні в міграційній сфері. Кодифікацію ж цієї частини законодавства можна проводити й без існування відповідної галузі права. Потрібна лише політична воля щодо необхідності таких змін у суспільстві.

У цьому сенсі варто зазначити, що бурхливий розвиток законодавства України призвів до гіпертрофованої оцінки суб'єктивного фактора у формуванні правової системи. Це у свою чергу призвело до фактичного ототожнення системи права із системою законодавства. Сьогодні виникнення будь-якої галузі законодавства чомусь автоматично пов'язують із виникненням і формуванням самостійної галузі права. Якщо виникнення нових норм права та навіть правових інститутів у системі права не викликає суперечок серед науковців, то виникнення самостійної галузі права є одним із проблемних питань сучасної юридичної науки. Безперечним є те, що серед критеріїв поділу права на галузі, а також критеріїв формування нових галузей у системі права особливе місце посідають предмет і метод правового регулювання. Однак, на жаль, ні предмет, ні метод правового регулювання достатньою мірою не можуть упоратися з роллю критеріїв поділу права на галузі, оскільки під час їх використання виникають суперечливі та не до кінця обґрунтовані висновки. Обидва критерії необхідні, проте є явно недостатніми для здійснення галузевої диференціації права. Це й підштовхує науковців до пошуків додаткових критеріїв, таких як цілі, принципи, завдання, функції правового впливу або факт існування самостійної юридичної відповідальності тощо (Миколенко, 2010).

Цікаво й те, що Н.І. Цекалова стверджує, що традиційні критерії диференціації права (предмет і метод правового регулювання) уже не спрацьовують у сучасних умовах, а тому від них необхідно відмовлятися якщо не сьогодні, то найближчим часом (Цекалова, 2016). Водночас якихось нових чітких критеріїв диференціації права на галузі, підгалузі та правові інститути науковець не пропонує.

Передумови виникнення в системі права України нової галузі права Д.В. Голобородько звів до визначення обсягу (розміру) суспільних відносин, які регулюються правом. Тобто якщо малий обсяг суспільних відносин регулюється правом, то це правовий інститут, а якщо великий – це вже самостійна галузь права. Вважаємо, що без визначення чітких сучасних критеріїв диференціації права на галузі вирішити цю складну теоретичну проблему неможливо, а тому згодні з Н.І. Цека-

ловою в тому, що будь-які міркування про можливість виділення в системі права нової галузі права лише з огляду на два критерії – предмет і метод правового регулювання – сьогодні не несуть у собі жодної практичної користі, закладаючи лише «ґрунт» для виключно схоластичних розмов на наукову тему (Цекалова, 2016).

Сьогодні в юридичній науці склалася цікава ситуація із системою права України. Одні науковці намагаються розглядати її як сукупність галузей права, основними критеріями виділення яких є предмет і метод правового регулювання, натомість інші відразу констатують, що система права насамперед складається з публічного та приватного права, і вже в межах цих двох підсистем виділяють «мінімально необхідну кількість галузей права», які створюються не за предметом та методом правового регулювання, а за якимись іншими критеріями (наприклад, відповідно до потреб суспільства).

Річ у тому, що поділ права на публічне та приватне є теоретичною конструкцією, у якій відсутні чіткі критерії розмежування сфер публічного й приватного права, а також є суттєві проблеми з її реалізацією на практично-прикладному рівні. До того ж ця концепція руйнує традиційні уявлення про систему права як сукупність галузей права, правових інститутів і норм права (Миколенко, 2016). Особливе адміністративне право, на яке орієнтується Н.І. Цекалова та зміст якого запропонував Р.С. Мельник (Мельник, 2010), є лише однією з наукових концепцій, які представлені в сучасній юридичній літературі. До того ж якщо керуватися підходом, який пропонує Н.І. Цекалова, то виходить, що в системі права є публічне та приватне право, у системі публічного права виділяються конституційне право та адміністративне право як мегагалузь, а вже в межах адміністративного права – міграційне право як галузь особливого адміністративного права. Такий підхід до системи права, на думку Н.І. Цекалової, є менш заплутаним, ніж традиційний із виділенням галузей права, правових інститутів і норм права (Цекалова, 2016). У свою чергу ми переконані, що і традиційний, і запропонований Н.І. Цекаловою підходи до визначення системи права є складними, дискусійними та є результатом використання лише одного із численних науково-методологічних підходів до дослідження правового регулювання.

4. Висновки

Таким чином, міграційні відносини є предметом адміністративно-правового регулювання, незважаючи на існування поодиноких праць, у яких стверджується необхідність створення самостійної галузі права «міграційне право». Дискусійним залишається питання щодо статусу міграційного права в системі адміністративного права: це «галузь особливого адміністративного права», «підгалузь адміністративного права», «правовий інститут адміністративного права».

У науково-дослідних працях, які присвячені правовому регулюванню міграційних відносин, використовуються чотири основні науково-методичні прийоми: 1) через аналіз змісту нормативно-правових актів, які регулюють міграційні відносини; 2) через характеристику предмета й метода правового регулювання міграційних відносин; 3) через елементи механізму правового регулювання міграційних відносин; 4) через характеристику елементів міграційного правового режиму. На жаль, отримані при цьому результати є суперечливими за змістом та не завжди переконливими.

У дослідженнях правового регулювання міграційних відносин спостерігаються дві крайності. Перша пов'язана з теоретизуванням проблем міграційно-правового регулювання, коли за теоретичними конструкціями іноді не бачать проблем практико-прикладного характеру. Тобто йдеться про спроби деяких учених обґрунтувати необхідність виділення в системі права України такої самостійної галузі права, як міграційне право, про штучний відрив від конституційних або адміністративних правовідносин так званих міграційних правовідносин тощо. При цьому науковці іноді не помічають згубний і руйнівний вплив на систему національного права, оскільки дроблення права на більш дрібні елементи завжди призводить до протиріч між ними, а в підсумку може призвести до втрати системою права України своєї основної ознаки – системності. Варто визнати той факт, що в юридичній науці неодноразово робилися спроби з розроблення доктрини міграційного права України, яка б озброїла дослідників необхідною науковою методологією. Однак вважаємо, що спроби вчених поліпшити в Україні міграційну політику та міграційне законодавство шляхом доведення існування такої самостійної галузі права, як міграційне право, є шляхом у нікуди.

Друга крайність у дослідженнях міграційних процесів в Україні полягає в аналізі емпіричних даних у сфері міграції без застосування загальних теоретичних підходів, тобто коли висновки й рекомендації щодо поліпшення чинного міграційного законодавства робляться виключно на підставі аналізу статистичних даних без залучення теоретичних знань. Справді, наука про міграцію без практики є мертвою, адже наука загалом виникла та існує для вирішення проблем, що виникають на практиці. Водночас не варто забувати, що практика без науки є сліпою, а тому розвиток міграційного законодавства та поліпшення діяльності суб'єктів, які реалізують державну міграційну політику, неможливі без напрацювання й систематизації наукових знань про міграцію, міграційні процеси та міграційні відносини.

Список використаних джерел:

1. Супруновський А.І. Доктринальні проблеми дослідження міграційних процесів. Вісник Національної академії прокуратури України. 2015. № 1(39). С. 87–90.
2. Баламуш М.А. Міграційний режим в Україні (адміністративно-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 206 с.
3. Голобородько Д.В. Міграційне право: проблеми становлення як самостійної правової галузі. Публічне право. 2015. № 1(17). С. 219–224.
4. Цекалова Н.І. Міграційне право у системі адміністративного права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 19 с.
5. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права: монографія. Харків: Бурун Книга, 2010. 336 с.
6. Миколенко О.І. Поділ національного права на публічне і приватне право та його теоретичне і практичне значення. Правова держава. 2016. № 23. С. 58–64.
7. Мельник Р.С. Система адміністративного права України: дис. ... докт. юрид. наук. Харків, 2010. 415 с.

References:

1. Suprunovskyi, A.I. (2015). Doktrynalni problemy doslidzhennia mihratsiinykh protsesiv [Doctrinal problems of the study of migration processes]. Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, no. 1(39), pp. 87–90.

-
2. Balamush, M.A. (2017). *Mihratsiinyi rezhym v Ukraini (administratyvno-pravovyi aspekt)* [Migration regime in Ukraine (administrative-legal aspect)] (PhD Thesis). Zaporizhzhia.
 3. Holoborodko, D.V. (2015). *Mihratsiine pravo: problemy stanovlennia yak samostiinoi pravovoi haluzi* [Migration law: problems of becoming an independent legal branch]. *Publichne pravo*, no. 1(17), pp. 219–224.
 4. Tsekalo, N.I. (2016). *Mihratsiine pravo u systemi administratyvnoho prava Ukrainy* [Migration law in the system of administrative law of Ukraine] (PhD Thesis). Kyiv.
 5. Mykolenko, O.I. (2010). *Teoriia administratyvnoho protsedurnoho prava: monohrafiia* [The theory of administrative procedural law: monograph]. Kharkiv: Burin Knyha. [in Ukrainian].
 6. Mykolenko, O.I. (2016). *Podil natsionalnoho prava na publichne i pryvatne pravo ta yoho teoretychne i praktychne znachennia* [The division of national law into public and private law and its theoretical and practical significance]. *Pravova derzhava*, no. 23, pp. 58–64.
 7. Melnyk, R.S. (2010). *Systema administratyvnoho prava Ukrainy* [The system of administrative law of Ukraine] (PhD Thesis). Kharkiv.

ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF MIGRATION RELATIONS IN UKRAINE (SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL APPROACHES)

Oleksandr Mykolenko,

*Head of the Department of Administrative and Economic Law
of the Odessa I. I. Mechnikov National University,
Doctor of Law, Professor*

Mariana Balamush,

*Senior Lecturer of the Department of Administrative and Economic Law
of the Odessa I. I. Mechnikov National University,
Candidate of Law*

The work analyzes the scientific and methodological approaches presented in the legal literature concerning the study of legal regulation of migration relations in Ukraine. It is stated that none of the existing scientific and methodological approaches does not fully disclose the specifics of legal regulation of migration relations, but creates favorable conditions for the emergence of numerous contradictory conclusions, approaches and concepts. Subjects a critical analysis of the scientists' opinion on the place of migration law among the elements of the Ukrainian legal system and reveals errors in the research methodology of the legal regulation of migration relations. It is argued that migration relations are the subject of administrative-legal regulation, however, the question remains as to the status of migration law in the system of administrative law of Ukraine.

In research works devoted to the legal regulation of migration relations, four basic scientific methods are used: 1) through the analysis of the content of the legal acts regulating the migration relations; 2) through the characterization of the subject and method of legal regulation of migration relations; 3) through the elements of the mechanism of legal regulation of migration relations; 4) through the characteristics of the elements of the migration legal regime. Unfortunately, the results obtained here are controversial in content and are not always convincing.

It is noted that in studies of legal regulation of migration relations there are two extremes. The first extreme is connected with the theorizing of problems of migration-right regulation,

when theoretical constructions sometimes do not see problems of practical-applied nature. In other words, it is about attempts by some scholars to justify the need to allocate in the system of law of Ukraine such an independent branch of law as migration law, the artificial separation from constitutional or administrative legal relations, so-called, migration legal relations, etc. At the same time, scientists sometimes do not notice their pernicious and devastating effects on the system of national law, since fragmentation of the law into smaller elements always leads to contradictions between them, and in the end, it can lead to the loss of the system of law of Ukraine of its main characteristic – systemic. The second extreme in the research of migration processes in Ukraine is the analysis of empirical data in the field of migration without the application of general theoretical approaches. That is, the conclusions and recommendations for improving the current migration law are made solely on the basis of statistical analysis without involving theoretical knowledge. Indeed, science, including the science of migration, without practice is dead, because science has arisen and exists to solve problems that arise in practice. At the same time, one should not forget that practice without science is blind, and therefore the development of migration legislation and improvement of the activities of subjects implementing the state migration policy is impossible without the development and systematization of scientific knowledge about migration, migration processes and migration relations.

Key words: legal regulation, migration relations, administrative-legal regulation of migration relations, scientific and methodological approaches.